

CODI: 28525 LITERATURA GREGA

Prof. Francesc J. Cuartero Iborra

Objectius

L'objectiu del curs és posar els fonaments per a l'estudi sistemàtic de la literatura grega de les èpoques arcaica, clàssica, hel·lenística i imperial. Hom prendrà com a base adquirida els coneixements exigits en les assignatures de Primer Cicle i hom procedirà a l'actualització de problemes i de camps d'estudi, tot concebut com a punt de partida per a l'ampliació de coneixements a través dels cursos de Filologia Grega (inclosos en el Pla d'Estudis) i del treball personal.

Contingut

El programa de l'assignatura, que ha estat redactat procurant seguir alhora el criteri temàtic i el cronològic, es prepararà mitjançant la bibliografia recomanada, les explicacions de classe, que inclouran pràctiques dirigides d'anàlisi de textos.

1. Problemes generals. Concepte de literatura grega.- Els períodes de la literatura grega.- Els gèneres literaris.- Tradició i originalitat.- Literatura i societat a la Grècia antiga.- La literatura com a expressió d'ideologies de classe.- Les fonts i la transmissió de la literatura grega.
2. Els orígens i el caràcter de l'èpica grega.- Els grans cicles narratius: el Cicle Tebà. El Cicle Troià.- Els Himnes homèrics.
3. L'epopeia homèrica. Anàlisi de la Iliada.- Anàlisi de l'Odissea.- Homer i la història.- La qüestió homèrica.- La llengua dels poemes homèrics.- La dicció formulària.- Els elements de la composició èpica: discursos, símls, digressions, escenes, Ringkomposition, &c.
4. La poesia hesiòdica. Anàlisi de la Teogonia.- Cosmogonia, teomàquia i teologia de la *dike*.- Anàlisi dels Treballs i Dies.- La condició humana i social. La *dike* com a praxi i ètica del treball.- Hesíode i Orient.- Els *Catàlegs* i altres poemes del *corpus Hesiodicum*. L'Escut d'Hèracles.
5. L'elegia i el iambe. Característiques dels gèneres iàmbic i elegíac. Orígens, estil, metres i continguts.- Els àmbits literaris de l'elegia i del iambe.- El iambe: lluita política i invectiva personal. Arquíloc. Semònides. Hipòanax.- L'elegia ètica i política: Cal·lí. Tirteu. Soló. Mimnerm. Xenòfanes. Teognis i la Col·lecció Teognídia.
6. La lírica coral. Orígens, estil, gèneres i continguts de la lírica coral.- Els primers poetes.- Poesia coral a Esparta: Alcà.- Lírica coral narrativa a l'occident grec: Estesícor i Íbic.- La renovació de la lírica coral: Simònides.- L'esplendor de la lírica coral: Baquilides i Píndar.
7. La poesia monòdica. Origen, estil, llenguatge i continguts.- Poesia política a Lesbos: Alceu de Mitilene.- Erotisme i ètica en Safo.- Anacreont: humor i crotisme.- L'escoli àtic. Poesia popular.

8. Els primers filòsofs grecs. El context econòmic i cultural.- Els físics milesis.- Pitàgoras i els pitagòrics.- L'estil aforístic d'Heraclit.- Poesia mitopoètica en Parmènides.- Empèdocles, mestre de veritat.- La filosofia materialista: Anaxàgoras. Leucip i Demòcrit.

9. El naixement de la historiografia. Transformacions socials i invenció del passat.- Els primers documents: genealogies i memòries de viatge. Els primers logògrafs: Hecateu, Acusilau, Ferecides, Hel·lanic.- Heròdot, «pare de la història». Complexitat i unitat de la seva obra. La dimensió tràgica de la història.- La llengua i l'estil d'Heròdot.

10. La tragèdia grega. Els problema dels orígens.- Els primers poetes tràgics.- Estructura de la tragèdia.- Llengua i estil.- Concursos i representacions.- Èsquil, «el creador de la tragèdia». L'optimisme ètic i polític.- Sòfocles, el poeta d'Atenes. La tècnica dramàtica de Sòfocles. El pessimisme sofocleu.- Eurípides i la crisi de la polis. L'influx dels sofistes.

11. La comèdia grega. L'origen de la comèdia: principals teories.- Estructura de la Comèdia Antiga.- Comèdia política i societat.- Els primers poetes còmics.- Aristòfanes: temàtica i evolució del seu teatre.- Els contemporanis d'Aristòfanes.- Els canvis socials en el segle IV i la transformació del teatre.- Menandre i la Comèdia Nova.- Els contemporanis de Menandre.

12. La historiografia dels segles V i IV. Tucídides i la seva concepció de la història.- Estructura i estil de l'obra tucidídia.- Sentit de l'obra de Tucídides.- Xenofont, el polígraf: obres filosòfiques, històriques, biogràfiques i tècniques.- El pamflet polític: el «Vell Oligare».- La monografia històrica.- Èfor i Teopomp.- Els Hellenica d'Oxirrinc.

13. Sofística i oratòria. Orígens de l'oratòria: el discurs preretòric.- El moviment sofistic: Protàgoras, Gòrgias, Pròdic, Hípias.- Democràcia i educació retòrica.- Gèneres oratoris i estructura del discurs.- Antifont.- Els logògrafs: Lísius.- Isòcrates, arbitrista polític i teòric de l'oratòria.- L'oratòria política: Demòstenes i Èsquines.- Els altres oradors.

14. La filosofia: Plató i Aristòtil. El diàleg com a gènere literari.- L'evolució del pensament platònic.- La dialèctica i la poètica platòniques.- Ètica i utopia en Plató.- L'Acadèmia.- Aristòtil i el corpus Aristotelicum.- Filosofia i política.- Retòrica i poètica aristotèliques.- El Perípat i els orígens de la sistematització científica.

15. Literatura científica i tècnica. Els escrits matemàtics, astronòmics i botànics.- Els tractats tècnics.- Els orígens de la medicina empírica.- L'escola mèdica de Cos: base filosòfica i mètode racional.- La medicina com a téchne.- El corpus Hippocraticum.

16. La poesia hel·lenística. L'herència d'Alexandre. Els nous centres polítics i culturals.- Característiques de la poesia hel·lenística: el poeta àulic: esteticisme i programa.- Els gèneres literaris: l'epil·li.- L'elegia.- L'epigrama.- Cal·límac: erudició i poesia. Els Himnes. Els Aitia. Els iambes.- La renovació de l'èpica: Apol·loni de Rodes.- Teòcrit: idil·li bucòlic i confluència de gèneres. Els bucòlics menors.- La poesia didàctica: Arat i Nicandre.- Un poeta obscur: Licòfron.- El mim. Herodas.

17. La prosa hel·lenística. La filosofia hel·lenística. L'Acadèmia i el Perípat. Zenó i l'estoïcisme. Els cíncies, una contracultura. Els escèptics. La revolta d'Epicur.- La historiografia: els historiadors d'Alexandre. Polibi. Diodor.- Literatura científica. Gramàtica i filologia. Els inicis de la geografia. Matemàtiques i astronomia. Les ciències naturals i la medicina. Obres tècniques.- Literatura judeo-hel·lenística.

18. La poesia grega d'època imperial. Els condicionaments socials i polítics.- Cultes tradicionals i religions de salvació. El Cristianisme.- L'epigrama.- Poesia himnica.- Poesia didàctica: Dionisi Periegeta i els dos Opíans.- La renovació de l'èpica tradicional: Quint d'Esmirna.- La poesia grega d'Egipte. Claudià, l'últim alexandri. Els poetes de la Tebaida: Trifiodor, Nonnos, Col·lut, Museu.

19. La prosa d'època imperial. Retòrica i aticisme. Dionisi d'Halicarnàs. Pseudo-Demetri i Pseudo-Longí. La lexicografia. La reacció antiatencista.- La Segona Sofística. Eli Aristides.- Llucià de Samòsata.- Biografia, epistolografia i discurs fictici.- Plutarc: diversitat i orientació pedagògica de la seva obra.- Historiografia i periegesi.- Les escoles filosòfiques.- Literatura científica.- La literatura cristiana.

20. Els gèneres «marginals» de la literatura grega. La novel·la: orígens.- Temes i estructura de la novel·la.- La novel·la històrica: Dictis Cretès i Dares Frigi. La Novel·la d'Alexandre.- La novel·la sentimental i d'aventures: fragments papiracis. Caritó. Xenofont. Aquil·les Taci. Longus. Heliodor. Les novel·les perdudes.- La faula: orígens i estructura.- Isop i la Col·lecció Isòpica.- Babri.

Avaluació.

L'avaluació, de caràcter continu i global, serà la resultant de dues classes de factors:

1º) L'aprofitament regular i continu dels treballs proposats, individuals i col·lectius, a les classes magistrals i a les sessions de tutoria integrada, demostrat mitjançant els controls que es determinin.

a) 2º) Un examen de final de curs, que consistirà

La qualificació final serà la mitjana dels dos factors a considerar, bo i que serà condició necessària l'equilibri entre les qualificacions obtingudes en els dos factors a considerar.

Bibliografia.

Els dos manuals bàsics i complementaris d'història literària grega indispensables en la biblioteca d'un futur filòleg clàssic són:

A. Lesky, *Historia de la literatura griega*, Madrid, Gredos 1968.

J. A. López Férez (ed.), *Historia de la literatura griega*, Madrid, Càtedra 1988.

Aquest darrer conté, per a cada capítol, bibliografia abundant.

L'explicació de cada tema inclourà bibliografia bàsica.